

Incercare
de Istorie
Românească

Johann Filstich

Tentamen
Historiae
Vallachicae

JOHANN FILSTICH

TENTAMEN
HISTORIAE VALLACHICAE

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ, BUCUREȘTI
1979

JOHANN FILSTICH

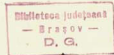
ÎNCERCARE
DE ISTORIE ROMÂNEASCĂ

Studiu introductiv, ediția textului și note
ADOLF ARMBRUSTER

*

Traducere

RADU CONSTANTINESCU

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ, BUCUREȘTI
1979

17 *Nota:* Cūr novus iste populus ex Gothis, Romanis, Bulgaribus, Sirbis quasi compositus, Vallachicus dicatur, non una Historicorum est sententia. Aeneas Sylvius cum Reichersdorffio nostro a Flacco Romanorum dūce sub Trajano in Daciam ingressi eosdem derivat, quasi dicti fuissent primo Flaccii, postea Vallachi. Alii a Diocletiani Imperatoris Filia hujus nominis dictos existant eosdem Valachos. Ab hic recedunt, qui eos a coloniis Latinorum, quas a Wallen die Vallischen ut plurimum / Germani appellavere, derivant, Saxonibus Transilvanicis dicuntur die Bloch, an a Blachis populis antiquissimis illis junctis, aut a planicie regionis suae, nihil certi in tanta antiquitatum valachicarum obscuritate dici potest. *N.B.:* Bonfinius Decad. 2, Lib. 7, p. 305, Töppeltinus in Originibus Saxonom Cap. 7.

§ 11. Provinciae haec appellabatur hodie ad distinctionem Moldaviae, majoris, videlicet Valachia inferior nec non Transalpina et Montana (die Berg Wallachey) eo quod aditus in illam ex Transilvania penes Cibinium et Coronam per alpes altissimas et horrenda montium cacumina patet, cui unicusque ex Mappis Transilvaniae ad oculum ostendi potest.

18 *N.B.:* Via illa penes rubram Turrim, quae Cibinio peregrinatores in Valachiam ducit, antea nimis angusta, jam mandato Caesareo post subactam Districtum Crajoviensem per supra lau/datum Architectum militarem Svantizum est dilatata atque adeo extenta, ut currus amplissimos capere jam possit, quam antea fieri haud licuit. Hungari appellant similit[iter] suo idiomate Regionem Valachicam Havas al foeld, Valachi vero Czara Munteniaske.*

N.B.: Jacobus Czultnerus Coronensis, Pastoris hujus nominis quondam in Pago Veidenbaccensi Filius secundo natus, operam suam contulit sub Magistri Svanzii Directione ad viam hanc compleandam. Hodie quoque curat eandem et observat. Quid boni Coronensibus eandem praebere possit, judicent politici nostri.

* Olim nuncupatur Moldavia Valachia Magna aut Cisalpina, Valachia stricte hic dicta Valachia Minor sive Transalpina aut Montana. Saepe vox tam late accipiebatur, ut utramque comprehenderet. Vid. Status Transilvaniae, Valachiae et Moldaviae, p. 86, §3.

Insemmare: Istoricii sīnt împărțiți în ceea ce privește pricina pentru care acest neam nou, alcătuit din goți, rimleni, bulgari și sîrbi, a fost numit valah. Ene Silviu ⁴¹ și Reichersdorfer al nostru ⁴² îl fac să se tragă din Flaccus, căpetenie a rimlenilor intrată în Dacia sub Traian, zicîndu-și ei mai întîi flachi, apoi valahi. Alții îi socotesc pe acei valahi ca trăgîndu-se din fata cu acest nume a împăratului Dioclețian ⁴³. Se deosebesc de aceștia cei care-i fac să se tragă din așezările latinești, care de la *Wallen*, cum le zic nemții, s-au spus mai apoi *die Vallischen* ⁴⁴ / Sașii ardeleni le zic *die Bloch*, fie de la vechiul popor al blachilor ⁴⁵, înruđiți cu aceia, fie de la cîmpia țării lor, nimic temeinic putîndu-se spune intru atîta întunecime a vechimii valahe ⁴⁶.

Insemmare anume: Bonfini, zecimea a doua, cartea a șaptea, fața 305 ⁴⁷; Töppelt, în *Inceputurile sașilor*, capul al șaptelea ⁴⁸.

§ 11. Acest ținut se cheamă astăzi, pentru a se deosebi de Moldova, mai mare, Valahia de Jos, Transalpina ori Muntenia (*die Berg Wallachey*), dintru aceea că intrarea în ea din Transilvania pe la Sibiu și Brașov se face peste munți înalți și piscuri spăimoase, așa cum poate vedea ochiul oricui în hărțile Transilvaniei.

18 *Insemmare anume:* Acea cale pe la Turnu Roșu care duce călătorii de la Sibiu în Țara Românească, din cale afară de strîmtă pe vremuri, din porunca împărătească, după supunerea ținutului Craiovei ⁴⁹, / s-a lătit și s-a lărgit de către vestitul arhitect ostășesc Schwantz ⁵⁰, încît pot trece pe acolo și carele cele mai late, lucru care mai înainte vreme nu era cu putință. Ungurii zic așijderea în limba lor Țării Românești Havasalföld ⁵¹, iar valahii Țara Muntenescă*.

Insemmare anume: Jakob Zultner, al doilea fiu al răposatului pastor cu acest nume din satul Ghimbav, s-a străduiut, sub îndrumarea meșterului Schwantz, să întocmească această cale, ba încă și astăzi se îngrijește de ea și veghează asupra-i ⁵². Ce lucru bun poate ea aduce brașovenilor, n-au decît să judece oamenii noștri politici ⁵³.

* Pe vremuri, Moldova se chema Valahia Mare, ori Valahia de dincoace de munte (*Cisalpina*). Valahiei anume zise astfel, i se mai spunea și Valahia Mică, ori de dincolo de munte (*Transalpina*), sau Muntenia. Adeseori numele acesta se folosește însă în înțeles atît de larg, încît le cuprinde pe amîndouă. Vezi *Starca Transilvaniei, Țării Românești și Moldovei*, fața 86, capul al treilea ⁵⁴.

tinentem, in quibus occupatis locis quaelibet earundem scopos et fines suos habere videbatur pro conditione suarum circumstantiarum. Singulae autem sub imperio Stephani Regis antea laudati a Bulgaris et Moesis A. 1004 Hungariam et Transilvaniam devastantibus cum concivibus multa experiebantur mala, de quorum rapinis et vexationibus per auxiliatrices Regis Christiani copias in auxilium suorum subditorum missas, feliciter mox liberabantur, quod Turotzius, Bonfinius alique pluribus tradunt.

104 *Nota:* Qualis gens Bulgaria et Syrbica ratione originis fuerit, num / Scythica iuxta aliquorum opinionem, vel thracica clare non constat. Actum similiter fuisse tanta bella cum Imperatoris vicinisque gesta id testantur. Pertinuit olim ad Moesiam Europae Provinciam, distinctam in Superiorem et inferiorem, de qua Tacitus, Plinius alique Veterum tractant. Inferior deinceps divisa est in Bulgariam et Serviam, quas Lexica Historica et Libelli Geographorum plenus describunt. Nonnulli existimant, ut mihi videtur haud male, eos dictos fuisse bulgaros a bulga, theca itineraria sive ephip/pio equorum alligato, sive dorso pedestrium imposito. Si dixerō, quod sentio, populorum appellationes tam obscurae videntur in Historia, ut de plurimis nulla firma dari queat ratio, nisi conjecturalis solummodo.

106 § 15. Alpestres Romani occupaverant, ceu Anonymus Author Vallachici mei Manuscripti refert, ita distinctionis gratia eos vocare placuit, ut ab Mediterraneo et Ripensibus eo melius separarentur, partim eam partem, quae nobis Transilvanis tam ab Oriente et Meridie adiacet, partim illam, quae vicina nobis est versus Septentrionem, ubi Carpati montes conlatenati a Creatore sunt locati, qui nostram Patriam a Polonia quasi dividunt. De his partibus posterioribus mihi jam non esse sermo, pertinet enim ad particularem Historiam Moldaviae videlicet, Deo vitam et vires concedente, deinceps pertractandam, sed de prioribus nempe specialiter sic dictis Vallachiae incolis aliqua scribam. Hi dicuntur post separationem a Romanis hinc rursus in Italiam secedentibus primum habitacula parasse non procul a Danubio penes turrim Severin, a qua successive sese extendebant longe lateque. Unde post aliquot secula in tantum multiplicabantur, ut integrum Regionem ad 107 limites usque Nicopoleos civibus / foederatis implevent. Hoc autem tempore cum Transilvanis pro Dominis supremis agnoscebant Reges Hungariae, siquidem Turcae nondum Constantinopolim expugnaverant, ac ita Hungariam cum vicinis regnis infestarent. Demonstrat hoc evidentissime quibusdam Vaivodis a Regibus deficientibus, nempe Laikio Valachiae Vaivoda, Draculo aliisque, de quibus Scriptores Hungarici agunt. Deficere quo non potuissent, si non fuissent sub Regum sceptro?

după felul împrejurărilor, aveau aceeași țintă și aceleași năzuinți. Ci fieștecare, multe rele pătîmind sub domnia craiului Ștefan mai înainte zis, de la bulgarii și moesii care pustură în anul 1004 Ungaria și Transilvania, împreună cu vecinii lor, de ale căror jafuri și prigoane fuă curînd scăpați cu bine de oștile creștinului crai, trimise în ajutorul supușilor săi, de care lucruri Turoczy⁹⁰, Bonfinie⁹⁰ și alții pe larg glăsuiesc.

Insemnare: Ce fel de neam a fost după spîta lui cel bulgăresc ori sîrbesc, fie / schiticesc, după credința unora, fie trac, nu este lucru lămurit. Că așiderea și acesta spori, o dovedesc atîtea războaie cite a purtat cu cel al împăratului ori cele învecinate. Iar pe vremuri ținea de Moesia, ținut al Europei, despărțită în cea de Sus și cea de Jos, de care vorbesc Tacit⁹¹, Plinie⁹² și alții dintre cei vechi. Partea de Jos, mai apoi, se împarte în Bulgaria și Serbia, pe care slovarele istorice și cărțile geografilor le zugrăvesc desăvîrșit. Așa cum mi se pare mie, unii bine scotocesc că se chemau bulgari de la *bulga*, samar legat de / oblnic, ori așezat pe spinarele pedestrilor. Și de-aș spune ce cred eu, începuturile numelor neamurilor în istorie sînt atît de confundate în întuneric, că pentru cele mai multe nu se poate da o lămurire temeinică, ci doar una după socotința fiecăruia.

§ 15. Rîmlenii munteni, așa cum arată scriitorul valah numit al manuscrisului meu⁹⁰, care le zice așa, ca să-i deosebească de cei mediteraneeni ori ripensii, s-au așezat atît într-acea latură care se află față de noi, transilvănenii, atît la răsărit, cit și / la miazăzi, cit și întru aceea care se învecinează cu noi dinspre miazănoapte, unde munții Carpați, așezați și înălțuți de către Ziditor, ne despart oarecum țara de cea Leșească. Ci de aceste din urmă părți nu mi se cade mie a grăi acum, că aceasta ține de deosebita istorie a Moldovei, pe care, de-mi va da Dumnezeu viață și putere, o voi scrie de aici înainte. Ci numai de cei dinainte îndeosebi locuitori ai Țării Românești voi scrie cite ceva. Zice-se despre aceștia că, după despărțirea lor de rîmlenii care iarăși se întoarsă în Italia, își făcură sălașuri mai întii nu departe de Dunăre, lîngă Turnul Severin, de unde se lățiră mereu, în lung și în lat, că după citeva veacuri într-atît se înnulțiră, încit umplură toată țara cea locuitori, pînă la margi-nile Nicopolei⁹¹. / Iar în această vreme, asemenea transilvănenilor, cunoșteau de domni mai mari peste ei pe craii Ungariei, că turcii nu izbutiseră încă să apuce Țarigradul⁹², bîntuind numai Ungaria și împărățiile vecine. Iar aceast-a se dovedește, spre deplină lămurire, cu unii voievozi, care erau, în locul craiilor, precum Vlaicu, voievodul Țării Românești⁹⁰, Drăculea⁹² și alții, de care vorbesc scriitorii unguri⁹¹. Și cum ar fi putut să fi fost aceștia, de n-ar fi fost sub șchiptul craiilor?

Nota: Haec Turris Severin unde ita sit appellata, discere a nemine in / hunc diem discere potui. Sita est tribus milliariibus a Krajova in Val- / lachia Caesareana, a qua integer quoque ejus loci districtus nomen ac- / cepit, in quo medium tenet locum.

§ 16. Quod enim istis a Flacco Romanorum duce ingressis colonis, de / quo Status noster Geographicus pauca dedit, Bulgari et Servii sive Syrbii / fuerint circa haec tempora commixti, tanquam vicinis, improbabile haud / est, siquidem istud lingua valachica vocibus suis inde mutuatis ex parte con- / docet. Ritus quoque / pariter idem loquuntur, qua de causa Vallachii in Co- / ronensium Superiori Suburbio habitantes cum Bulgaris uniti eo facilius unum / formarunt populum, qui hoc respectu in hoc usque tempus nostrum appel- / lantur Bulgari. Nunc quoque saepissime accedunt ex Bulgaria vel Servia / nonnulli, qui ductis uxoribus de gente vallichica hic remanent et solito more / Civitati nostrae Brassoviensi semet subjiciunt.

Nota: Cur Valachi Daciae Mediterraneae ad Fratres suos in Daciam Al- / pestrem, audito eo/rundem augmento et flore, non secesserint, aliquibus / forte videbitur mirum, inprimis cum in eo essent utriusque Regni incolae, / ut sibi eligerent Principes, e medio suorum, ne videlicet sub Vaivodarum / directione amplius viverent qui sic a Regibus Hungariae constituti erant, / ut omnem Daciam in absentia Regum Budae regias sedes habentium sub- / ditos in officio tenerent, prout et ipsi Romani quondam, ut supra dictum, / suos hanc ob causam in Daciam habuerunt Proconsules. Primo videntur / ad securitatem locorum respexisse, quippe nostra pars Daciae Val- / lachiam et Moldaviam tanquam duobus muris cincta est contra hostes / ex Orientalibus partibus erumpentes, quod Turcae et Tartari multo saepius / fecissent et miseris Transilvanis radicibus extirpassent, nisi primum / per illas Provincias sibi fuissent eundem. Dissvadabant quoque abitum / Vallachis habitacula non ingrata, quippe partim in Districtu Fogaraschensi, / partim in ripis / Alutae, Marusii ac Tibisci, partim alibi conqui- / siverant mansiones haud deserendas. Haec videtur, cur in Comitatu Al- / bensi, Thordensi, Hunyadensi et inprimis in illa valle Hatzog nuncupata / tot inscriptiones sint inventae, quoniam in praedictis tractibus olim non / modo Daci et Gothi, sed etiam ipsi Romani hic potissimum nidulati / fuerint.

In hac quoque Hatzogensi valle tradunt nonnulli Historicorum Decebalii / regiam extitisse, Szarmizegethusam nomina/tam, cui deinceps Trajanus / in ejus reaedificatione Ulpiae Trajanae a se imposuisset nomen. Quam / opinionem fovērunt Reichesdorffius, Trösterus alicuique. Opera quoque ser- / villa in Transilvania hic illic obvia, sive quoad pecuriaria, sive quoad / agriculturam, sive quoad viticulturam, sive quoad plantationem arborum, / sive in aliis praestanda incolis. In structura urbium Saxonicalium, quae

Insemmare: Pină acum nu putui afla de la nimeni de unde își luă numele / Turnul Severin, / care este așezat la trei leghe de Craiova, în Valahia im- / părătească, de la care-și luă numele întregul ținut în mijlocul căruia se / afla.

§ 16. Nu este deloc cu neputință ca bulgarii și sîrbii, ca vecini, să fi fost / în aceste vremuri amestecați cu acele metohii intrate cu Flaccus, căpetenia / rîmlenilor, de care am spus cîte ceva în *Starea geografică*, așa cum se vede / și după graiul românesc, care și-a luat unele vorbe de acolo. Obiceiurile așjide- / ră / grăiesc despre aceasta, pentru care pricină valahii care locuiau în ma- / halaua de sus a Brașovului, adunindu-se cu bulgarii, au alcătuit lesne un / singur norod, care se și cheamă de aceea pină în vremea noastră schei⁹⁹. Și / acum chiar vin încă adeseori unii din Bulgaria și Sîrbia, care luîndu-și aici / neveste din neamul valah, rămîn aici și, după obicei, se supun cetății noas- / tre a Brașovului.

Insemmare: De ce oare românii din Dacia Mediteraneană nu s-au dus la / frații lor din Dacia Munteană, auzind de / sporul și de înflorire a lor, / și li s-ar putea părea onora cu mirare, mai ales că locuitorii din cele două / țări își alegeau domni din mijlocul lor, ca să nu mai trăiască sub cîrmu- /irea voievozilor puși de craii Ungariei cu slujba de a ține supusă toată / Dacia, în lipsa crailor, ce-și aveau scaunul căreies la Buda, așa cum în- / țărișii rîmlenii cîndva, cum s-a zis mai sus, și-au avut pentru aceasta pro- / consuli în Dacia. Ci se vede că se întimplă așa mai întii pentru locul cel / apărat, / că partea noastră din Dacia este închisă, ca de două ziduri, / despre Țara Românească și Moldova, împotriva vrăjmașilor năvălitori / din părțile răsăritene, altminteri turcii și tătarii mai des ar fi făcut acasta / și i-ar fi stîrpit cu totul pe nefericiții de transilvăneni, de n-ar fi trebuit / să ia mai întii calea celor două țări. Așjderea opreau pe români să plece / sălașurile lor cele bune, că unii în ținutul Făgărașului, alții pe malurile / Oltului, Mureșului, Someșului și Timișului ori în alte laturi își dobîndi- / seră sălașuri, pe care nu le puteau părăsi. Aceasta se vede a fi fost pri- / cina pentru care în varmeghiile Albei, Turdei, Hunedoarei și, mai întii de / toate, în acea vale zisă a Hațegului s-au aflat attea scrieri pe piatră, că / pe vremuri pe zisele meleaguri nu numai dacii goți, ci și înșiși rîmlenii acolo / se cuibăriseră mai mult. În această vale a Hațegului spun unii istorici / că era scaunul lui Decebal, anume Sarmisegethusa, / căreia Traian, reclă- / dînd-o, îi puse nume după sine, Ulpia Traiana, de care părere fură Rei- / chersdorfer¹⁰⁰, Tröster¹⁰¹ și alții. Așjderea este mai presus de îndoielă / că, așa cum se vede în toată Transilvania, cu robota, cum ar fi creș- / terea vitelor, ori lucrul pămîntului, ori podgoritul, ori săditul pometurilor, / ori altele, de locuitorilor, românii ajutară la ridicarea cetăților / săsești, ceea ce s-a petrecut prin veacul al XII-lea, cu dare zilnică din

cultores facti fuissent intra Transilvaniam cum Hungaris sub Stephano I Rege, cum his non Patriarchae Constantinopolitani, verum Episcopo Romani submississent sese, Secus non fuissent tolerati in Transilvania, Hungariae appendice, propter nimiam Regis propensionem erga Papam non uno modo ostensam. Sub hujus Stephani successoribus pariter Christianis temporum lapsu accidisse reor Valachos intra Daciam mediterraneam remanentes ex gratia Vaivodarum regia autoritate constitutorum obtinuisse libertatem assumendae Graecae Religionis ad imitationem fratrum suorum in Valachiam abeuntium. Probari hoc potest non modo ex literis, sed etiam libris ritualibus a Bulgaribus et Moscis mutua/tis, quibus athuc Valachi nostri in cultu sacro utuntur. Neque etiam Bulgari, a quibus in hunc usque diem superior pars extra Coronam Bulgaria appellatur Valachis semet junxissent unumque corpus constituissent, si disparitas religionis inter eos locum habuisset. Et prout Principes Valachiae apud Magistratum Coronensem pro his sequentibus temporibus inprimis occasione templi lapidei in fundo Barcico erigendi intercesserunt, ita arbitror antecessores eorumdem antiquitus petitionibus honestis apud Vaivodis Transilvaniae interessesse, ne Valachis cultus Dei graeco ritu institutus prohiberetur. Probabilem hanc sententiam de Christianismo Valachorum ex circumstantiis temporum desumptam ilico mutabo, quamprimum de eo melius fuero edoctus. /

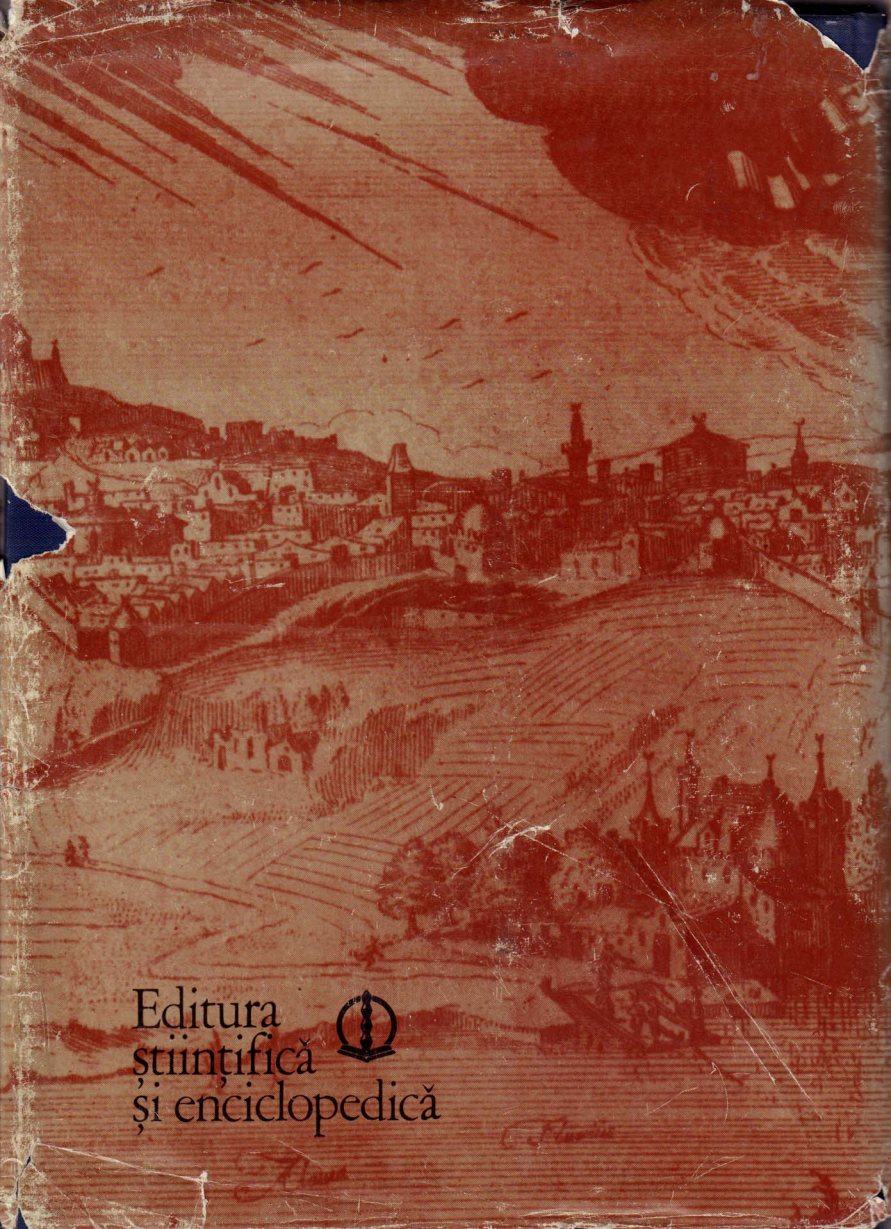
342

§ 3. In quibus punctis Ecclesia Orientalis ab Occidentali differet, in illis etiam Valachi cum Romano-Catholicis non conveniunt toti Graecis quoad fidei dogmata inhaerentes. Unde liquet cur Spiritum Sanctum a Patre, non vero etiam a Filio procedere statuunt, neque Papam pro visibili Ecclesiae capite agnosceant, aliaque rejiciant, quae a Pontificiis defenduntur. Interea cultum Beatae Virginis, Sanctorumque superstitione observant adeo, ut ferme in Calendario nullus occurrat dies, qui non esset sacer alicui Sancto, populo ut plurimum inscio. Ieiunia stricte curant, tam certis temporibus pro annum recurrentia, qualia sunt: antepaschalia, Petrina et quae ante festum Nativitatis Christi incident, quam hebdomadalia quovis die Veneris observata. Lampadibus oleo olivarum incensis in templis et domesticis aedibus utuntur; candelis ceraeis tempore cultus publici ardentibus pariter Icones sanctorum more Russorum magnificiunt, quarum aliquot gregum pastores alii- que qui rus collunt, silvasque inhabitant et hinc raro templa vivunt, in casis suis asservant, ut in conspectu erundem sive matutina, sive vespertina faciant sacra. De variis eorumdem ritibus, quorum sunt tenacissimi supervacaneum esset plura referre, in commercio, luctu mortuorum, nuptisque ad-

344

precumpânea credința creștinească a răsăritului. Iar dacă românii s-ar fi făcut închinători lui Hristos în Transilvania, cu ungurii, sub craiul Ștefan, s-ar fi supus nu patriarhului țarigrădean, ci episcopului Romei, că altfel n-ar fi fost răbdați în Transilvania, care ține de Ungaria³, pentru marea înclinare către papă arătată nu numai într-un singur chip de craiul. Ci se întimplă așa, că, sub urmașii acestui Ștefan, așjderea creștini și ei, odată cu trecerea vremurilor, precum socot, românii ce rămăseseră în Dacia Mediterra-neană dobândiră, cu încuviințarea voievozilor puși de puterea crăiască, slobozenie să primească și ei credința grecească, după pilda fraților lor plecați în Muntenia. Aceasta se poate dovedi nu numai cu slovele, ci și prin cărțile lor bisericești, împrumutate de la bulgari și muscali, / de care se folosec 342 lor bisericești, împrumutate de la bulgari și muscali, / după carii pînă pînă acum la sfînta slujbă și valahii nostri. Ci nici bulgarii, după carii pînă pînă azi partea din susul Brașovului se cheamă Bulgaria, nu s-ar fi alăturat românilor și n-ar fi alcătuit un singur trup, de ar fi fost nepețvirire de credință între ei. Și după cum domnii Țării Românești au pus vrbă pentru aceia, în vremile următoare, pe lîngă magistratul brașovenesc, mai ales cu prilejul înălțării bisericii de piatră din Țara Bîrsei, tot așa socotesc că și înaintășii lor din vechime au stăruit pe lîngă voievozii Transilvaniei, cu cinstite rugăminți, ca să nu se oprească românii de la slujba lui Dumnezeu, după obiceiul cel grecesc. Iar această părere, ce poate fi ușor dovedită, pe care mi-am făcut-o eu despre creștinarea românilor, după împrejurările vremurilor, mi-o voi schimba de îndată ce voi afla lucruri mai vrednice de crezare. /

§ 3. Toți românii se deosebesc de romano-catolici întru cele ce despart biserica răsăriteană de cea apuseană, alăturîndu-se grecilor în ceea ce privește dogmele credinței. De unde se vede și de ce hotărâsc ei că Sf. Duh ar purcede numai de la Tatăl, nu și de la Fiul și nici nu-l recunosc pe papă de căpetenie văzută a bisericii și nu se îngrijesc de cele pe care le țin papistașii. Așjderea se închină cu habotnicie la sfînta Fecioară și la sfinți, așa că în calendar aproape că nu este zi care să nu fie închinată vreunui sfinț de norodul neștiutor. Posturile le țin cu strășnicie, atît la anume răstîmpuri ale anului, ce sînt păsimesile, postul Sf. Petru și cel dinaintea Crăciunului, cit și cele de peste săptămîni, în ficcare vineri. În biserici și în casele lor se folosec de lămpi ce ard cu ulei de măsline, arzînd așjderea și luminări la slujba de obște. Icoanele sfinților, asemenea rușilor, le cinstesc foarte, care icoane unii ciobani și alții din cei ce lucrează pămîntul, ori sălășluiesc în păduri, / călcînd astfel rareori în biserici, le țin în bordeiele lor, de li se închină cri 344 dimineața, ori seara. Ar fi de prisos să grăim mai multe despre feluritele lor obiceiuri, pe care le țin cu strășnicie la jurăminte de înfrățire, la bocetul mor-

Editura
științifică și enciclopedică

Flora
C. Marin